

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . 3 — —
 Negyedévre . . . 1 50 —
 Egy hóra . . . —, 50 —
 Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
 FÜSSETT, Széchenyi-tér 12-ik szám
 (Nádósy-féle ház)
 hová az előfizetések és a lap
 sorszámlátszára vonatkozó fölfelezo-
 alások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői iroda:
 PÉCSSETT, Széchenyi-tér 12-ik szám,
 hová a lap szellemi részét
 illető minden közlemény
 intézendő.

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl
 Előzetesek elfogadottnak még
 valamennyi könyvkereske-
 iésien.

Egyes számok kaphatók:

Weidinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Emmel Lajos (fő-utca), Hochrein József és fia (Széchenyi-tér) Bösm Manó (fő-utca), papir- és könyvkereskedéseiben
 *Indezzen helyeken előfizetések is elfogadottnak.

A járvány.

Nagyon meglátogatott bennünket a boszút álló Nemezis. A közegészség ügyével való könnyelmű mit sem törődés meghozta a büntetést — és ez a büntetés szörnyű! Nem a hatóság, de mi mindnyájan hibásak vagyunk; mert a vérünkbe engedték férkőzni azt a blazirtságot, melyel a kicsinyeknek látszó dolgok fölött kifejezett aggodást neveléses, oktanalélemlennek, ostoba nyúltságúknak deklaráljuk; túlzásnak vesszünk minden panaszt, kicsinyeljük a veszeljt s mindig találnuk liskális-okoskodással valami kedvező magyarázatot, melyel lehurrogathatjuk a fejét fölűtő gyáva bürger fixa-ideákat.

Nos hát a mai napok borzalmi földig sujtják azt a könnyelmű gondolkodás módót s megfélemlítik az adminisztráció és politika tudományát nagy kanállal evő legrettenthetlenebb bürokratákat is, kiknek nagy részük volt abban, hogy ez a könnyelmű semmibevevés a vértünket megfertőztette s érkeinket degenerálta.

Most igazolva látjuk azt, hogy inkább túlozzunk, semhogy a valót ilyen szomoró módon legyünk kénytelenek megismerni.

A járvány, mely két hét óta dühöng e városban, napról-napra újabb rémhírekkel készit elő a már ugys eléggé megrémült lakosság számára. Megrémült — es nem megrémit tett. Nem rémit senki; magától is elég rémes az, amit mindenki lát a saját szemével. A félig megfajított, de azért okaiban, gyógyítás módjában és majdan végeredményében még mindig ismeretlen betegség már-már eléri a kétezredik áldozatát. És ezek a szegény áldozatok iszonyúan megszenvednek a természet ama különös gondoskodásáért, hogy a viznek egy-egy cseppjében is billiók életét tartogatja, oly életet melyről ezerszeresen nagyító üveg segítségével is nagy nehezen vesz tudomást az emberi szem; de iszonyúan megszenvednek a sors ama különös játékaért is, hogy nekik ép e vízből kelle inniok s ama billiónyi apró kis életnek meleg ágyat adniok a saját gyenge testükben.

A szenvedés változatos nemei ellen, melyelyek e most fölűlő betegség győtri az ő kiválasztottjait, az orvosok tudnak is nem is orvosasságot, s most már fő gondjuk inkább oda irányul, hogy a járvány tovább terjedését megakadályozzák. Tanácskozásokot tartottak, melyekben föltelesen a vizet állapították meg mint olyant, mely a kórt okozza és terjeszti. Ennek a véleménynek adtak kitézést azon az ülésen is, melyet a város közegészségügyi bizottsága szerdán delután tartott.

Ez ülésen szakértők nyilatkoztak és konstatált tények alapján kijelentették, hogy a belváros és a budai külváros ivóvizében oly bakteriumok vannak, melyek ha teljes bizonyossággal nem is, de nagy valószínűség szerint előidéznik képesek a typhust.

Ugyane szakértők a talajfertőzést sem zárták ki mint a baj egyik okát; Loewy dr. pedig, a ki a bakteorologia alapos ismerője, egyenesen kijelentette abbéli meggyőződését, hogy az évenként rendszeren használt téli kutburkolat, mely nem más mint a legtökéletesebb marhatrágya, fertőztette meg az ivóvizet — és ezzel igazat adott egyik korábbi fölcsóolásunkban kifejezett aggodalmunknak, melyet odafönt a nagy magasságban eléinte természetesen illó mosolygással fogadtak. A szaklérfi határozott formájú nyilatkozata azóta letörölte ezt a kicsinylő mosolygást.

A járvány tovább terjedésének megakadályozása végett a közegészségügyi bizottság — a törvény értelmében — járványbizottsággá alakult, mely önálló hatósági intézkedés jogával bír.

E járványbizottság megállapodásait alábbi tudósításunkkal tesszük közzé, s azokhoz a magunk részéről csak annyit tesszünk, hogy a város minden lakója egyenlő köteleességtudással, lelkiismeretességgel hajtsa végre a járványbizottság utasításait; de ne csak ezekhez kösse magát, hanem a szigorú betűi korlátain túl is tegyen meg minden lehetőt, amire józan esze, tudása, tapasztalata képeszti. Mert jobb félni, mint megijedni! A félelmet sem szükség azonban legelsőbb határig hajtani; elég abból annyi, amennyi a higgadt óvatosságot teszi ki. Tartsunk a veszeltyől, de erős lélekek szálljunk vele szembe; az erős lélek megóvjá a gyenge testet is a bajtól!

A betegség.

A betegség általános jellege 40—43, sőt ennél is nagyobb fokú láz, melyet csak rövid ideig tartó hideg borzongatás vált föl s napjában alig néhány órára esőkkenik. Az étvágytalanság, fejfájás és testi erők rohamos hanyatlása szintén általános jelenségek a baj kezdeténél. A legtöbb betegnél a kór egyéb állapotokkal is van komplikálva. Egyeseknél aggasztó mérvény a hasmenés lép föl, másoknál a has- és fej-typhus jelenségei mutatkoznak, ismét másoknál tüdőlob, orrvérzés, vagy folytonos hányás és görcsök mutatkoznak kísérelül vagy eredményképen.

Es ez így megy már most 2—3 hét óta, anélkül, hogy számbavehető javulás mutatkoznék s az alkalmazott gyógyszerek (bobbuure chinin es antypyryn tartalmunak) bármí csekély hatást érnek el. Vannak orvosok, kik már gyógyszereket sem adnak, hanem csak bort vagy cognacot itatnak.

Hatósági intézkedések.

Már mult számunkban említettük, hogy a polgármester — a járvány fellépéséről vett jelentések után — mivel a járvány okául a szakértők a vizet jelelték meg, a városi memőki hivatal által megvizsgáltatta a belváros és budai külváros vízvezetékét. A különféle helyekről vett vizmintákat a városi vegyész által vizsgált alá vette. Azonkívül, mivel gyaun merült föl a közkutak körül alkalmazott tárgyaburkolat fertőztető volta ellen is, a polgármester intézkedett, hogy a trágya burkolat azonnal elhordassék a kutaktól.

A tiszti főorvos a középületek desinficiálásáért tanácsolva, ezt szinten elrendelte a polgármester, s a főorvost kiküldte az egyes közlelyek, intézetek stb. megvizsgálására, vajjon a közegészség követelményeknek megfelelenek-e. A főispán a maga hivatali kötelességéből kifolyólag jelentést tett a belügyminiszteriumnak a járvány fellépéséről. A belügyminiszter, ki a hírlapokból értesült a nagymérvű megbetegedésekről, sürgősen fölhívta a polgármestert jelentéstételre, s a polgármester a főorvos jelentése alapján a bajról, annak föltételezhető okáról, az eddig tett intézkedésekről azonnal jelentést tett a belügyminiszteriumnak.

A közegészségügyi bizottság ülése.

A polgármester a városi főorvos előterjesztése folytán szerdán delután 3 órára összehívta a közegészségügyi bizottságot. A közgyűlésben a laikus bizottsági tagokon kívül a következő orvosok jelentek meg: Koharics Károly dr. városi tiszti főorvos, Czirer Elek dr. kerületi orvos, Erreth Lajos dr., Schwarz Frigyes dr., Mendl Lajos dr., Pick dr., Hölbling dr., Schwarz József, Gombócz-Bayer es. és kir. katonai tőzrösos és Szalay honvédezdorvos. Kivülök a polgármester egyenes fölkerése folytán megjelent Loewy Lipót dr. is, ki nem tagja a bizottságnak, de mint bakterologus, óhajtottá véleményét előadni az általa több napon át tett vizsgálatok alapján. Az ülésen ott volt Kardos Kalman főispán is.

Az ülést — törvény értelmében mint elnök — a polgármester nyitotta meg s előre bocsátva a baj jellemzését, az eddig tett intézkedések föl sorolását, kérte a bizottságot, hogy tanácsokzék a teendők fölűt; ő pedig ígéri, hogy a megállapított intézkedéseket a legnagyobb erelylyei és szigorussággal fogja keresztűlvenni.

Fölolvastatta a városi vegyész véleményét a megvizsgált vízvezeteki viz fölöl. A vélemény szerint megvizsgált vizekben salétromsav és ammóniak egyes helyeken nagyon keves, másutt erősebb mértékben van jelen; a tettyei és mór-utcai vízben csekély az ammóniak és salétromsav. Vannak egyes moszatfajok, elő és élettelen organizmusok is a vizekben; de ép a tettyei vízben és a mór-utcai forrásnál, a melyekből a belváros nagy része kapja vizét, ilyen organizmusok nem találhatók.

Koharics Károly dr. városi főorvos előadja a járványra jellemző adatokat. Az orvosok két héttel ezelőtt tömeges megbetegedést észleltek a budai külváros és belváros legkülönbözőbb részein. A betegedések nagyrészét az ifjúság s különösen a nőnemű ifjúság körében voltak észlelhetők, de azért a lakosság más része sem volt fölűlva a baj hatalma alól. Az észlelt kór nem tartozik a renes, ismert kórok közé; különönmű, hirtelen keletkezésű, heves

fajdalmakkal jár s a beteg állapota fölöttébb súlyos. Az orvosok az első héten nem is voltak tisztában, hogy milyen kórral állanak szemben. A második héten azonban kihívóbbak lettek a jelenségek, mire az orvosi kaból többen, számszerint 18-an közös tanácskozára gyűltek össze, a hol ki-ki előadta a maga észlelteit. A tanácskozás arra a megállapodásra jutott, hogy a jelen kör typhus s ha nem is minden betegési esetnél és de annak enyhébb neme: a typhoid mindegyik. Az okot keresve végimentek a járványt előidéző és terjesztő okok mindegyikén.

A légköri változásokat nem lehetett számszerűen venni, mert ha ez lenne az ok, úgy Pécs város nem állana elszigetelten a járvánnyal, mely az egész megyében, de az egész országban sehol sincs meg, sőt magában a városban is csak a belváros és a budai külváros s nylik a járvány alatt.

A talaj, mint minden régi városban, a hol még csatornázás sincsen, különösen a pöczögdrök jelenléte által elég alkalmas lehetne járvány előidézésére; de akkor is ily gyors fejlődés és ily tömegű járvány kizártnak tekintendő.

Nem maradt más hátra, mint a vízben keresni a baj okát. É föltéve a járvány elterjedési kört vezetett. A betegedések csakis ott fordulnak elő, ahol vízvezetékű vizet isznak. A vízvezetékű vizet tehát a baj előidézője és tovább terjesztője, amiért is szükséges, hogy a vizből minták küldessenek föl az országos vegyikísérleti állomásra; ott megállapítandó, vajon vannak-e bacillusok az ivó vízben, melyek a typhus-járvány előidézésére alkalmasak. Addig pedig elrendelendő, hogy a vizet csakis forralás után használja a lakosság.

Aidinger polgármester ezekután, mivel a jelenlevő orvosszakértők kijelentik, hogy a betegségek járványának tekintendő, kimondja, hogy a közegészségügyi bizottság a törvény rendelkezése értelmében járványbizottsággá alakuls mint ilyen a maga hatáskörében autonóm joggal, a főbebezási kizárásával intéz kedik. A teendő intézkedésekre nézve a tanácskozással nyitja meg, hogy fölbívia Loewy dr.-t véleményének előadására.

Loewy Lipót dr. véleménye.

Loewy dr. orvos, az egészségügyi tanára volt az, a ki e közegészségügyi bizottsági ülésen felszólalásával irányt adott ama kutatások felé, melyek az uralgó járvány okának kiderítését célozzák, és ama követendő rendszabályok felé, melyek által a járvány okát is megszüntethetjük. Az ő görceői vizsgálódásai nyomán tudtuk meg, hogy a vízben typhus-bakteriumok léteznek s hogy ezek mi módon jutottak az ivóvízbe. Ez alapokon a járványbizottság most már elindulhat a kijelölt nyomon s erélyességgel sok további bajnak veheti elejét.

Loewy dr. előadása ez:

Városunk, mely közetes talajánál és forrászínél fogva mentnek látszott azon járványoktól, melyeket a talaj és víz szokott terjesztetni, u. m. a typhus- és cholera-járványtól: jelenleg a typhoid — a typhus egyik válfaja — által látogatott meg egész hirtelen és oly nagy mértékben, hogy alig van ház a belvárosban, melyet megkímélt volna az aggasztó betegségtől. Hogy a járvány kiterjedéséről nagyjában képet alkothassunk magunknak, elég arra hivatkoznunk, hogy a belváros 15,000 re menő lakosságának körülbelül nyolczad részét támadta meg a betegség.

A mi köteleességünk most nem az, hogy az egészszegen és életen esett károkat mérlegeljük, hanem minden eszközzel, melyeket a tudomány kezünkbe adott, a járvány eredetét és okait kutatassuk s a szükséges óvintézkedéseket megtegyük. Lázás threlmetlenséggel igyekeztem a tudomány segélyével ez okot fölédni és fardozáson nem volt sikertelen, mert megtaláltam a baj okát, mely irányt adhat a járvány elűzésében követendő eljárashoz.

Lakosságunk négy héttel ezelőtt még jó egészségnek örvendett; hirtelen azonban a typhoid, mely különben csak elsősorú szokott mutatkozni, a város különböző részein fölütötte fejét. A megbetegedések 4 héttel ezelőtt a Tetteye utcában és az országuton voltak észlelhetők ugyanazon jellegű alakban. Nyolcz nappal később föltűnő módon terjeszkedett a betegség

s ismét 8 nap után villámgyorsan oly mérveket öltött, a betegedések oly százalékában, a minő még egy városban sem fordult elő, sőt a minőről még az orvosi szakirodalom sem tett említést. Természetes, hogy a gyuan nyomban azon közevítő eszközre irányult, mely a lakosság nagy tömegéhez leginkább közel fér, s ez a vízvezeték. Pedig ép a vízvezeték az, melyet minden kör a typhus-járványok ellen óvőszkőznek tartottak; ennél fogva kell, hogy abba a baj valamely balvégezt által vitetett be. Ezt vegyi úton alig lehet kimutatni, mert habár salétrom vagy salétromos sav jelenlétét konstataálni is lehet, ez csak azt bizonyítja, hogy rothadó növényi vagy állati anyagrészeknek vannak jelen; a typhust előidéző úgynevezett typhus bacillusok jelenlétét azonban csak a mikroszkop segélyével lehet kimutatni.

Én tehát különböző vizpróbákat vettem és pedig a Tetteye-forrástól kezdve az országúti kutakig a Tetteye-forrást teljesen mentnek találtam minden tisztalattan anyagotól, épúgy a püspökalmi vizet is; de már az ezek alatt levő vizeket, különösen a Mindenszentektemplomi, a kalváriai, megyeutezai és Széchenyi-téri kutak vizét a typhus-bacillusok által inficiálva találtam. E mikroszkopikus vizsgálatok eredménye megdöndíthetetlen tényként igazolja, hogy a typhus-járványt a vízvezeték vitte a lakosság közé és terjesztette tovább.

Más — nehezen megoldható kérdés is merült föl: az, hogy miért csak a belvárost látogatta meg a járvány, holott a budai külváros főlső része és a szigeti külváros majdnem ment a járványtól? Mert orvosok észlelték, hogy a szigeti külvárosban csak néhány oly fiatal munkás tezik e betegségét folytán, kik a belvárosi országút borpinceiben dolgoztak, míg a belvárosban ép a jobb családokból valók betegedtek meg, kik csak vezetéki vizet isznak (a kik azért kútakból kapták a vizet, egészségesek) és leginkább gyermekek és asszonyok, kik gyakrabban élnek vízzel.

Ez végül ösztönzött engem arra, hogy a baj eredetét kutassam. És az infectio eredete nyíltan felszök elöttem a kőzútaknál, melyek trágyaburkolat által vannak körülveve. Városunkban ugyanis ósregi szokás, — melynek veszedelmes voltára már ismétlően is rámutattam — hogy a hidegbe évszak beálltával a kutaknak a fagy ellen trágyával (!) vonják körül. Ez mintegy 4 het előtt is megtörtént, a mi ép a járvány keletkezésének idejével esik össze. A trágyába valahogy typhus beteg ürüléke gyűlt, a mi igen könnyen megtörténhetett; mert a városmajornban, a honnét a trágyát veszik, valamelyik eselő, ki typhus-beteg volt (nem szükséges, hogy fekvő beteg lett legyen, vannak ambulans betegek is, kik nem is tudják, hogy typhusban szenvednek) természetes szükségét ott végezhette el. A typhus-bacillusok a trágyadombon jutottak még csak igazán kedvező talajra, a hol biliókra szaporodtak. A trágya — szerencsétlen véletlen folytán — egy vagy több kuthoz eljutott, melynek kamarája hibás volt. Az eső átázta a typhus-bacillusok által telített trágyát s a kútkamara hasadékain és lyukaiban át bejutott a kamarába, onnét aztán kiszámíthatatlan mennyiségben terjedtek szét a bacillusok.

A mondotakból a védekezés módját könnyen megjelölhetjük. Mindenekelőtt a vízvezeték, míg a többi hygienikus rendszabályt megállapíthatjuk, teljesen el kell zárni. Ez 36 óra lefolyásig megtehető. A trágyaburkolatok azonban eltávolítandók s később a szükséghez képest hamuval, tiszta számalával és fitrészpórral pótolandók. A kutak talai letisztogatandók és portland-cementtel bevakolandók, a hiányos részek kijavítandók és a külső beszűremléstől mentesítendő.

A vezetékek desiniciálására, a még meglevő typhus-bacillusok megsemmisítésére a városban levő gyarak által fejlesztett forró gőzt kell több óran át a csővezetékbe bocsátani; ahol ez nem lehetséges, locomobilok segélyével kell eszközölni. A forró gőz a legjobb eszköz arra, hogy a mikrobákat megsemmisíthetjük, mert az minden repedésbe, nyílásba behatol, s előállításra nem ütközik nagy nehézségekbe. Ha ezt a járványbizottság lelkiismeretesen keresztülvitte, a vizet ismét be lehet vezetni a vezetékekbe; a víz azonban akkor is csak forralás után használandó, míg később már az egészségveszélyeztetése nélkül is élvezhető.

Ha ezen rendszabályok keresztülvittettek, újabb typhus-betegedések alig fognak előfordulni, s a járvány, a mily gyorsan keletkezett, oly varázsláttára el is fog tűnni. Természetes dolog, hogy e mellett a hazak, lakások szigorú desiniciálása, különösen ott, hol betegek feküdtek, szintén elrendelendő, nehogy újabb fertőzések forduljanak elő az egyes házakban.

A fő az, hogy az intézkedések gyorsan hajtsassanak végre, mert közel a veszély!

Horváth Géza bizottsági tag nem tartja lehetőnek a gőzzel való desiniciálást, mert a gőz nem marad meg azon a hőfokon, mely a bakteriumnak kipusztítására elégséges; de meg nem csak a vezetéket, kell desiniciálni, hanem a csővek hiányos volta miatt több helyütt a körülvevő földrtegeket is. Az osztók is inficiálva vannak s azokat nem lehet desiniciálni. Szerinte el kell zárni a vezetéket és a hosszabb ideig tartó desiniciálás tart.mára vizpótásról kell gondoskodni.

Kardos Kálmán főispán némileg összegezi a felszólalásokat s arra a megállapodásra jut, hogy a jelenlevő baj: járvány, az előidéző ok helyi viszonyokra vezethető vissza s ez az orvosi vélemény szerint a vízben van. A teendő ezek: vizpróbák fölküldése azonnal az országviskísérleti állomásra s onnét távirati válaszkerendő; a járvánnyal szemben az óvó rendszabályok kétfélék — erkölcsiek és egészségügyiék. Az első az, hogy a közönséget figyelmeztessük a bajra, óva intünk a teendőkre, de tartuk távol a rémülettől, mely csak bajokat okozhat. Az egészségügyi rendszabályok: a viztartóknak és vezetékeknek desiniciálása, hatóság szigorú ellenőrzés mellett desiniciálása a közhelyeknek, ő a maga részéről pedig a kormánytól országos egészségügyi szakértők kiküldetését forja kéri.

Megállapodás.

A járványbizottság ezután megállapította a teendőket és óvintézkedéseket.

Kimondatott, hogy a járvány ragályos ugyan, de nem egyénről-egyénre; vagyis érintkezés által nem hurczoltatik tova. Ennél fogva a vásárok és gyűlekezések, mulatságok stb. nem tiltandók el.

A vízvezeték a belvárosban és budai-külvárosban több napon át bizonyos turnusokban el fog zárni úgy, hogy azért vizszükség nem álljon be s az elzárt részek a közelebbi el nem zárt részből hordhatják a vizet. Az elzárt részek 24 óra alatt desiniciáltatnak, a vezetékek, kamrák, és kőzútkak kijavítanak. Ugyanakkor elzártatnak a magán-vízvezetékek is s azok is kitisztítandók, mert nagyon sok magánvezeték tulajdonosa éveken keresztül nem tisztította a házában levő vezetéket.

Az egész vízvezeték iránya tüzetesen megvizsgálandó, vajlon nincs-e valahol beszűremlés. A különféle kutakból több vizminta küldendő föl az ország. vegyikísérleti állomáshoz.

A közönség falragaszokon értesítendő a járványról, annak körülményeiről s a követendő rendszabályokról.

Úgy ajánlatik: a legnagyobb mértékletesség az életrendben, mert a gyomor elrontásából származó gyengeség alkalmassá, hajlandóvá teszi az embereket a betegség fölvevésére: a meghűléstől való óvakodás-, a lakások tisztántartása szelölöztetés, fertőtlenítése, a mi hatóságilag szigoruan fog ellenőriztetni; végül a víz élvezeténél az óvatosság arra nézve, hogy ki-ki csak forralás után lehűtött vizet igyék.

A város talaja lehetőleg desiniciálendő; az élelmiszerek, a piacra hozott cikkek megvizsgálása pedig nagyobb szigorral viendő keresztül.

Az iskolák bezárását a járványbizottság nem mondta ki, mert az az iskolaszéki elnök köréhez tartozik. A díner polgármester, ki az iskolaszéki elnöke is, kijelentette, hogy ő eddig is naponta kimutatásokat kér az iskolákból a betegedések számáról s ha a középiskolákban a hiányzók száma eléri az 50%-ot, akkor ezeket egy hónapra bezárátja, a népiskoláknál, — hol még ugy is kevés a hiányzók száma — helyesebbnek tartja, ha a gyermekek a jól fűtött, tisztántartott és desinfectált iskolákban töltik a napot, mintha otthon a hiányos lakásokban vagy éppen az utcán ténfergnek.

A megállapodásokról jelentés tétetett a belügyminiszteriumnak s azokat közlik egyszerűen a helyi katonai parancsnokságokkal is főlkérve őket, hogy a katonai orvosok jelentéseiket most már a járványbizottsághoz is tegyék meg.

Intézkedések.

A járványbizottság a megállapodásokhoz képest az alább közölt hirdetmény kibocsátásán kívül nyomban desinfectorokat küldött ki a városba, kiknek jelenlétében a középületek, intézetek, félreös helyek 3%-os carbollal és carbollporral desinfectáltak; azonkívül felügyeltetett arra, hogy a magánházakban is hasonló kép fertőzötlenesség a folyókákat, félreös helyeket, személerakókat stb.

Az iskolaszéki elnök — habár az iskolák növedeikére nézve nem látja veszélyesnek a járványt, miután az az iskolák utján nem terjedhet s különben is érintkezés által tovább nem vihető — mégis a vidéki szülők megnyugtatására intézkedett, hogy a középiskolákban az előadások december 12-ig szüneteljenek; a népiskolák bezáratása nem rendeltetett el, de ha vidéken lakó szülő hazakéri gyermekeit, annak szabadságot adnak.

Kardos Kálmán főispán az egészségügyi bizottság ülése után kimerítő jelentést tett a miniszteriumnak s egészségügyi biztost leköltetésért kért. Tegnap délelőtt érkezett le a miniszteriumtól az értesítés, hogy a kormány dr. Téry Ödönt küldi le. Főispánunk előzetesen már megvizsgálta a kórházakat s a tapasztalt rend és példás tisztaság, lelkiismeretes figyelem és gond fölött, melyet a betegek ápolása körül tapasztalt, a kormány nevében őszinte és igaz elismerésnek adott kifejezést, megérdemelt díesérettel tüntetve ki Errett Lajos orvosot, a kórházak igazgatóját, s a vele működő orvosokat, a kik valódi odaadással, önfeláldozással viselik a kórházak gondját Errett valamennyi typhusos betegre a külön álló járványkórházba helyeztetve, mely rend tisztaság és kényelem tekintetében mintaszerű s így a kórházban egyetlen egy ragályos beteg sincs. Főispánunk egy napra sem hagyja el a kritikus napok alatt a város területét; személyesen vesz részt a megamadtott közegészség védelmében irányuló tevékenységben; naponként értekezik az orvosokkal s naponként látogatja a kórházakat.

A járványbizottság hiáltványa.

Az 1876. évi XIV. törvényzikk 164 §-a szerint megalakult járványbizottság rendelkezése fölölyt, a városunkban járványos jelleggel fellépett hányagmáz (typhus) elterjedésének megakadályozhatása céljából alnított részéről a következő övrendszabályok hozatnak ezuttal köz tudomásra s azok teljesítését mindenki saját érdekében különösen figyelmeztetik, u. m.:

1-ször. A kérdéses betegség személyes érintkezés által nem terjed, tehát emberről emberre nem ragályos! azonban okvetlen szükséges, hogy a lakások tisztán tartassanak, kellőképen szellőztessenek, az árnyékek naponként, a betegek ürülékéi pedig nyomban fertőtlenítessenek.

2-or. Óvakodjék mindenki a meghűléstől és az étrendi hibáktól, vagyis a mértékelen evés-ivástól, miután ezek által a testi szervezet a veszélyes kórfajra fogékonyabbá tétetik.

3-szor. Betegedési esetekben az orvosi segítség azonnal igénybe veendő, miután csakis éknt lehet a baj enyhítése.

4-szer. A kérdéses járványos betegség előidézése az ivóviznek tulajdonítva, mindenki saját érdekében komolyan figyelmeztetik, hogy úgy a köz-, mint a magán kutakból és vízvezetékekből viz — italra — csakis akkor használható veszély nélkül, ha az lehetőleg még főzésre nem használta, de mindenestre teljesen tiszta bádóg vagy vas edényben jól föl forraltatott, másfél órai leülepedés után tiszta ruhán keresztül szűretett s kellőképen lehűtetett.

Az ivóviz ily módon — naponként állítandó elő.

Panaszok.

A veszély kinyitja az emberek szemét. Amiket maszk meg a lapok folytonos figyelmeztetéseire sem vettek észre, nem láttak meg, azokat most maga a közönség veszi észre s botránkozva látja, hogy milyen zsidai állapotok között élt ő eddig nyugodtan — mert nem tudta, hogy azok az állapotok milyen veszélyt fenyegetik becses egészségét sőt életét is.

A panaszok sorát a közegészségügyi-, most már járványbizottságon hallottuk megindulni.

Bubregyh Antal biz. tag adott ott elő panaszt, mely több dologra vet világot és pedig arra, hogy a vizre, az emberi egészség egyik főtüneyezőjére, nálunk milyen gond fordították; arra, hogy ha a hatóság akar is tenni valamit, intézkedik is, ezt az intézkedést miként szökták keresztül vinni azok, kikre bízva van; s végül arra, hogy az intézkedés keresztülvitele milyen ellenőrzés mellett történik meg. A nevezett biz. tag előadta, hogy a megyeutezai kut vizét botrányosnak találta, s erről jelentést tett s megígérték, hogy a kut azonnal ki fog tisztítottatni. Ez azonban nem történt meg, mert csak harmadnap, s akkor is csak egy avatlan munkás és egy még avatlatlanabb, gyenge gyermek fogtak a tisztításhoz. Ehhez azonban nem is értvén, meg tan kedvük se lévén hozzá, bizony nem sokat tisztítottak a kuton. A biz. tag jelen volt a tisztításnál, de ellenőrző hatósági közeg nem volt ott. Pedig érdemes lett volna annak azt a büzt szagolnia, a mi a kut kamrájából fölött. (Viztartóbul búz.) Ezen kívül a kút fölé födelet nem faragott kő, hanem laza, vakolatlan fal; a kút jobb oldalán pedig hatalmas nyílás van, melyen át az ingredienciáknak szabad bejárása van.

Horváth Géza biz. tag is panaszt emelt a járványbizottság ülése az ellen, hogy a sertésbuzáló társaság — az előirt köteleessége szerint — nem hordatja el naponként a sertés-trágyát az arra kijelölt helyre, hanem ott halmozza föl több ezer kocsiara menő tömegben a buzáló közleében, mely tudvalevőleg annak idején a város végében kapott helyet. Nem akarunk e közhasznú intézmény ellen fegyvert kovaesolni e tényből, de mi is helytelennek tartjuk annak a trágyának a városához oly közel való fölhalmozását, mikor azt utóvégre is, nem nagy nehézséggel, talovább eső helyen lehetne lerakni.

Panasz van az utczák tisztogatása ellen, a mely paausz most már a fagy után némileg tárgyalanná lett, de enyhébb időjárásnál nagyon is okadatolt. Az utczasöpörk, s különösen a fő-utczai, nagyon kényelmesen végzik munkájukat, a helyett, hogy a jól megfizetett napszamért folyton s nagyobb gyorsasággal tisztogatnák el a közlekedés által összehalmozott szemetet, trágyát stb. A fűtzeza nagyobb piszkofészek most aszfaltos korában, mint mikor tekónagnagságu lyukak ölettek mükükbe a szemetet.

A szeméthordókosok gebéi — mire kiérnek a városból — megkönnyebültlen lélekeznek föl; mert a kocsiok konstrukciója sok leleményességgel lévén összeallitva, a bőven alkalmazott ventilátorokon keresztül elillanik a szemét a kocsiból — a kocsiutrá végig a városon.

Szóval: nagy a tisztaság s ehhez képest ragyog az egészség. Amint hogy a példa is mutatja.

HIREK.

— (A dunántúli közművelődési egyesület) elnöksége hétfőn Széll Kálmán ülést tartott, melyen az egyesület végleges szervezési munkálatának apróbb részleteit beszélték meg. Az elnökség közhírré teszi, hogy

ugy ajándékok, mint a tagsági befizetések a magyar leszámító és pénzüvölt bankhoz (Dorottya-utca 4.), küldhetők a D. K. E. számára, mely legközelebb központi irodahelyiséget rendez be s erről a tagokat értesíteni fogja. A mint az alapszabályok a belügyminiszteriumtól jóváhagyva leérkeznek, nagy arányokban meg fog kezdődni a taggyűjtés s ezzel egyidejűleg az egyes dunántúli megyei és városi közművelődési egyletek megalakítása. Már a tél folyamán több dunántúli várost meglátogatnak, ugy Széll Kálmán elnök, mint Bekics Gusztáv és Pallavicini Ede ögróf, másodelőkök s hozzájuk számos dunántúli képviselő fog csatlakozni pártkülönbség nélkül, miután a képviselőök értekezlete eleve kimondotta, hogy ugy a központi, mint a vidéki egyletek megalakításánál minden pártpolitikai tekintetet teljesen kizár.

— (A Tetye-Mecsek-egylet alakiló közgyűlése) a hó 30-an, vasárnap, délután 4 órakor tartatik meg a neuzeiti casino nagy termében.

— (Katalin-vásár.) A hétfőn és kedden tartott országos vásár, mely Katalin hetére esvén, Katalin vásár név alatt mindig a legsikerültebbek közé szokott tartozni, ezuttal is szép eredményt folyt le. Az állatvásáron nagyobb volt a szarvasmarha kereslete; különösen sok ökor kelt el, miután több uralom s a szegedi szeszgyár alkuszai nagy vásárlásokat tettek. Kevés lőcsészár jelent meg ezen a vásáron s különösen a külföldi kereskedők hiányát lehetett érezni. Összesen 1204 adós vevés köttetett.

— (Stavenhagen hangverseny) a jelenlegi megállapodás szerint minden bizonytalanságot megszüntet, és pedig december 9-én, a mikorra már a kedélyek bizonyára nyugodtabbak lesznek. A hangverseny műsorát a következőkép állapították meg: 1. Sonata quasi fantasia, Cismold Beethoven (op. 27. Nr. 2.) Adagio sostenuto — Allegro — Presto agitato. 2. a) Improvptu As-dur, b) Menuetto H moll Schubert. c) Nocturne F-dur, d) Polonaise As dur Chopin. 3. a) Papillons op. 2. Schumann. Introduction et papillons, Piorrot Arlequin. I. Polonaise I. Intermezso Colombine, II. Intermezso-Scherzino, III. Polonaise-Finale. (A farsangéi zaja elemül s a toronyóra hatót.) b) Idolense Liebested Wagner List, c) Erikking Schubert Liszt.

— (Halalozás.) Özv. Scossa Ödönne, szül. Palkovits Szidónia e hó 25-én 52 éves korában elhunyt Pécsent (Papnövelde utca 15. szám.)

— (A jövő évi ujonczozás.) Mindazok, kik az 1891-ik évi ujonczlássalra mint 1., 2., 3. korosztálybeliek vannak fölihua, vagyis a kik 1870. 69. és 68. években születtek, kötelesek a város katonai ügyosztályánál az összeírásai jegyzékbe leendő fölvetel végett — a nélkül, hogy fölcsillagtassanak — e hó végéig jelentkezni, még azok is, kik nem itt illetékesek. A kik a közegében nem illetékesek és fontos okoknál fogva tartózkodási helyüket nem hagyhatják el, az illetékes járasbeli tisztviselőnek megkeresése és engedélye fölytán a tartózkodási hely sorozó-bizottsága előtt is állitható. A sorshuzás január 25-én történik meg. A családfőntartók fölcsillaglási folyamodványait az állítási idő minden évében január és február hóban, legkésőbb a fősorozás alkalmával nyújthatják be. Ugyanez idő áll a papjelöltekre, tanítókra és tanítjelöltekre. Az egyévi önkéntesi joggal bíró védkötelesek, kik önként — idő előtt — vétetik föl magukat, folyamodványait az illetékes hadkiegészítési kerületi parancsnokságuál azon év február hó végéig tartoznak benyújtani, melyben 21-ik életévüket betöltik. A kik az állításkor kivánják magukat fölvetetni, azok folyamodványait azon év február hó végeig, melyben a fősorozásra fölhihvtak, az illetékes jársai tisztviselőnél vagy a sorozásnál az orvosi vizsgálat előtt a bizottságnak tartoznak benyújtani.

— (Vinczellérek iskolája.) Váras helyi Gerő városi hegybiztos holnap — vasárnap — kezdi meg s aztán minden vasár-és ünneppaon folytatólag tartja meg gyakorlati átmutatásait a vinczellérek számára. A mindenkor délután 2 óráttól fél 5-ig tartó előadások oktatást ad a rendszeres ültetésről, metszésről, gyomlálásról, öntvényok készítéséről és azok kezeléséről; tavasz felé pedig a székénegészségre és a gépek kezelésére tanítja meg a megjelendő vinczelléreket.

— (Az izraelita nőegylet estélyét,) melyet december hó 6-án szándékoztak

megtartani, a tömeges megbetegedés miatt bizonytalan időre elhalasztottak.

— **(Szegények orvosa.)** Sok a városban a beteg s ilyen van elég a szegényebb sorok között is, kik nincsenek abban a helyzetben, hogy az orvost és gyógyszerért fizethessék. E körülmenyről legújabbban is tettünk említést, mire illetékes helyről azt a kijelentést kaptuk, hogy a szegények számára a kerületi orvosok mindig rendelkezésre állanak, mert azoknak ez kötelességük. Ha pedig ezek a járvány folytán a nagy elfoglaltság miatt — mire mi is utaltunk — tömeges ügyekre lennének véve s a nagyos meghívásnak eleget nem tehetnének, az illetők forduljanak a hatósághoz, mely az első jelentkezésre azonnali kivételre is intézkedni fog. Eddig azonban még senki sem fordult a hatósághoz panaszszal, hogy orvost nem kapott.

— **(A katonazenekar hangversenye.)** A cs. és k. 52. gyalogezred zenekara f. évi decz. hó 7-én a „Hatny” természet akarmesteri nyugdíjlap javára sétahangversenyt rendez a következő műsorból: 1. A vázsfüve: Ouverture Mozarttól. 2. Concerto, klarinetre, Weber M.-tól. 3. Suite Delibestől, melynek részei: a) szláv népmelodikák különféle variációkkal, b) búneji tánc és Stundenzwalzer, c) Noc turne, d) az automatok zenéje, e) csárdás. 4. Csaszárkerülő Strausstól. 5. Zenai képeskönyv egyesével Smotnytól. 6. Nászinduló a „Nyáreji álom”-ból, Mendelssohn Bartholdytól. Kezdetéig pont 7/8 óra. Utóbbiak 1 frt. Állóhelyek 50 kr.

— **(Koch-féle kórojtások Pécsen.)** Reinfeld Karoly dr., északi gyakorló orvos, különben pedig városunk szülötte, a Koch-féle tüdőgümőkör elleni ojtások módját — a nagy világító összesereglett orvosokkal együtt — szintén elsajátította Ullmann dr.-tól, Koch egyik tanítványától, s a tanulmány-utjából Koch ojtóanyagát is magával hozza. Reinfeld dr. a napokban Pécsre is eljött családijához s ekkor itt több próba-ojtást fog eszközölni gümőkörös betegeken.

— **(Ondricsek hangversenye.)** melynek szerdán kellé vála megtartania, elmaradt. A művész a napilapokból értesült a járvány föllejtéről s mert így körülmények között nem találta alkalmasnak a hangverseny megtartását, azért azt bizonytalan időre elhalasztotta.

— **(Igazolvány szőlőveszők eladásánál.)** A szőlőveszővásárlásnál — hazai vesszőkről levén szó — nagy akadályt képeznek a szállíthatóság szükséges igazolványok, melyeket a vevő köteles az eladónak megküldeni. Igazolvány, illetve engedély szükséges, ha a vevő phylloxera-zarlat alá vetett területre öhaj. vesszőt hoztat. Ez esetben az alispáni vagy polgármesteri hivatalnál kell megszerezni a vesszőszállítási igazolványt. Az immunis homok területekre eszközölt szállításoknál, mivel az idén még e területek törzskönyvezése nincs befejezve, ideiglenes engedélyt a földmívelési minisztériumhoz kell folyamodni. Immunis területre bárhonét barnifelek vessző szállítása meg van engedve. Zár alatt nem levő területekre, melyek azonban nem immunis talajuk, csak immunis homokról vagy zár alatt nem levő területről és csakis sima vesszők szállítása van megengedve. Ez engedélyért is a földmívelési minisztériumhoz kell folyamodni. Minden vesszőszállítási ügyben intézett kérvény vagy folyamodvány helyegmentes. Ha a vevő az igazolványt megszerezte, küldje el az eladónak, hogy az a szállítást eszközölhesse. A szállítási igazolvány abban az esetben, ha az tengelyen eszközölhető: egy; ha pedig hajón vagy vasuton: három példányban allitandó k. Tengelyen szállítani azonban — kivéve ha a szállítást vasut vagy hajó-állomásra történik, csak ugyanazon zarlati csoport területén szabad. A vesszők csomagolása, a földmívelési miniszter rendelete szerint csakis ládákba vagy kettős zsákvászonba csomagolva van megengedve.

— **(A gyalog-járó utak tisztántartásáról)** szóló szabályrendeletet a rendőrkapitány ismét kibírdette; minthogy a bírtelen beállott fagy a nedves talaj valóságos üvegmalzavonta be s pénteken már is történtek szerencsétlenségek, melyeknek a sikos út volt okozója. A szabályrendelet szerint a háztalajdonosok vagy azok megbízottjai tartoznak a házak előtti gyalog-járó uton képződő sík jeget a szükséghez képest annyiszor a mennyiszor hamuval, homokkal, vagy fü-

részporral behinteni, — ezenkívül a hó- és fagytorlásokat a gyalogjárón felválni, s a kocsiút szélére seperíteni, a honnét a város főútjaitja el. A szabályrendelet ellen vétők kihágást követnek el és 2 frttól 50 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetnek, a minék behajthatatlansága esetében az illetők 12 órától 5 napig terjedhető elzárással sújthatók. A beszedett pénzbírtetések felében a városi szegényháznak, felében pedig a Rudolfinum címűt árva házak javára esnek.

— **(Zóna a pécs-barsai vonalon.)** A pécs-barsai vasut igazgatósága által kiadott értesítés szerint az újvétel életbe lépő zóna-ár szabás a következők lesz. A személyszállításnál a szomszédos forgalom két zónára oszlik s az I. zónában az I. oszt. 30 kr., II. oszt. 15 kr., III. oszt. 10 kr.; II. zónában I. o. 40 kr., II. o. 22 kr., III. o. 15 kr. A távolsági forgalomnál 4 zóna lesz, és pedig 25 kilométerig I. o. 50 kr., II. o. 40 kr., III. o. 25 kr.; 40 kilométerig I. o. 1 frt, II. o. 80 kr., III. o. 50 kr.; 55 kilométerig I. o. 1 frt 50 kr., II. o. 1 frt 20 kr., III. o. 75 kr.; 59 kilométerig I. o. 2 frt, II. o. 1 frt 60 kr., III. o. 1 frt. A podgyásztarifa a szomszédos forgalom első három zónájában 1—50 klig 25 kr., 50—100 klg. 50 kr., 100 klg. 75 frt; a IV. zónában 50 kr. 1 frt és 2 frt.

— **(A tokaji tűzáróulatok javára)** rendezett tüző-estély bevételeinek kimutatásakor, a leírásul tévedésből kimaradt Engeszer Miklós aranyműves 30 frtvi adománynak kitétele. E hibát helyreigazítjuk azzal a megjegyzéssel, hogy az eredeti kiuntatásból a tétel nem hiányzik s a lapoknak küldött másolatban is a fösszegbe belefoglaltatott a 30 frtos tétel, de a leíró a másolásnál e tételt utagrotta.

— **(Általános kiállítás Nagy-Kanizsán.)** A nagykanizsai értelmiség és iparos osztály mozgalmat indított egy jövő évi folyamán Nagykanizsán megtartandó általános műipari, termény és állatkiállítás létesítésére. A kezdeményezők egy küldöttsége felkérté Babochay városi polgármestert, hogy a mozgalmat erkölcsi támogatásban részesítse, amit a polgármester örömmel megígért és reményét fejezte ki, hogy a város is erkölcsi és anyagiilag támogatni fogja a mozgalmat.

— **(Róm. katolikus hitközség Mohácson.)** Vasárnap délután volt a Mohácson most alakult római katolikus hitközségnek első autonómikus közgyűlése. A hitközség a népoktatás ügyének előmozdítása végett alakult meg s világi elnökévé Németh Lipót ügyvédet választotta meg. Mohácson hiszik, hogy a polgári és róm. kath. hitközség közt fúttörő iskolaelépítkezési kérdést most mar helyesen fogják megoldhatni.

— **(A pécsi sertéshizlaldában)** f. hó 20-án a sertés állomány: 967 drb kövér, 650 drb felkövér, 529 drb sovány, 206 drb süldő sertés volt. Árak: kövér válogatott minőség szerint 40—45 kr. kilogrammonként, paronkénti 45 kilogramm élet leszámítással; süldők 30—34 kr. kilogrammonként elősívány. Kinkorica 6 frt 20 kr. m.-m. árpa 6 frt 70 kr. m.-m. Darálás 50 kr. m.-m.

— **Hátralékok előfizetőinket teltelel kérjük miszerint tartozásaikat minél előbb küldjék be, nehogy kénytelenek legyünk a lap további küldését beszüntetni.**

VEGYESEK.

— **Vigyáznunk kell, nehogy hamis svájci labdacokat kapjunk!** Teremi. (Kisküküllő.) Tekintetes ut! A Brand Richard gyógyszerész svájci labdacait — 4 dobozzal — megkaptam. mondhatom, hogy azok kitűnő szolgálatot tettek szikori fejfájásban u. n. migrénben szenvedő nőmnek. Mintegy 1 1/2 évig használta igen jó hatászerül, s a labdacokkal csakugyan célt is ért. A svájci labdacok folytonos használatával egészségünket fúttarthatjuk s ezért én a svájci labdacokat (egy doboz ára 70 kr. a gyógyszerárakban) mindenekiny legjobban akarva ajánlom, bár minden háztartásban megvalna! Tisztelettel Brazdiuk uradalmi kértész. Mivel Brand Richard gyógyszerész svájci labdacainak sokféle utanzatai léteznek, a valódi

felismerhetése végett gondosan meg kell nézni, hogy mindenik dobozon rajta van e védőjegy: egy fehér kereszt vörös mezőben s Brand Richard névalírása.

— A Budapest kereskedelmi és váltótörvényeszek a „Hollandi Elet-biztosító Részvénytársaságot” október havában bejegyezte s ennél fogva az említett biztosító társaság képviselősege Tolnay Lajos igazgatása alatt működését meg is kezdette.

CSARNOK.

Egy csók emléke.

(Folyt. és vége.)

A fiatal leány ironikus tekintettel tette vissza az üveget helyére, aztán hátradült karosszékének erős ágaira. Ajka megcsendült...

Éneke mind teljesebb, erősebb lett. Mintha minden őt halgatta volna. És ő, a szép, bájos énekesnő egész lelkéből élvezte tisztá, ezüstcsengős hangjának gyöngyözését. Az éneklés szabályai alól fölmentve érezte magát a reáboruló est homályja által. Areza sokkal fehérebbnek látszott, szemei feketébbek voltak és ragyogtak — de egész alakja elveszett a földre mindinkább leszálló sötétségben. Geniálitása mintha ez este előadna, szépséges inspirációi támadtak és szívének dobogása mintha kihallatszott volna a csattogó dallamból. Érzelmek, fiatal scepticismusa kifejezést nyert énekében.

El voltam bűvölve — és nem bírvam magammal többé — széthajtottam a galyakat és eleje léptem.

III.

A haraszt zörrenésére lassan, csöndesen fölment a szép fejét a művésznő, aztán nagyot kiáltva, leugrott a fatörzsről. A félföld által gyöngyén megvilágított esti homályban alig látuk egymást.

— Bocssáson meg kisasszony — szóltam hozzá, kalopotam kezemben tartván s éreztem, hogy hangom remeg. — Megjegyeztemtén ügyebár? Kérem, ne haragudjék... hallottam eneket... elbajolt... megígéztek... és féltem, hogy el talál tévedni az erdőben.

E zavart, remegő hangok hallatára a leány félceme lecsillapult. Elesen nézett reám, mintegy kereszttülni akarva a sötétséget. Éreztem szememnek delej hatását és labám inogtak. E perczben a leány megszólalt, hideg udvariassággal válaszolva:

— Magam vagyok a hibás uram, hogy ily sokáig bolyongtam az erdőben. De látom, sötét van és késő — megyek haza. Neude ez az út vezet a faluba? — kérdé fejevel könnyedén bólintva s par lépéssel előre sietett.

— Oh nem kisasszony! Bocssánat — de arra az állomásra ér. Ha a faluba akar menni, innen egy... kettő... a harmadik út jobbra. Ott térjen be. De ha megengedi a kisasszony... hátha valami baj éri.

A leány fölkecagott.

— Menjünk uram — mondá — látom, hogy udvarias gavallérra és ügyes vezetőre akadtam. (Mosolyogva mondá, de valami gúny volt a hangjában, s ma már tudom, hogy azt akarta vele mondani: „gyermek.”) Lesz-e vezetőm pár pillanatig?

Mohón kiáltam:

— Oh kisasszony, nagyon szivesen.

Aztán komolyan hozzátéve, mondám:

— Kisasszony, engedje meg, hogy bemutassam magamat.

Megmondtam nevemet

— De hiszen mi szomszédok vagyunk — mondá nevetve az énekesnő. — Én Székely Paula vagyok, énekesnő az operánál és most nagynénémhez jöttem küssé üdülni. Most tehát átéltünk volna a formalitásokon. Ön uram azt mondá, hogy erre.

Elindultunk.

— Ez nem a legrövidebb út ugyan, de a legkényelmesebb és kellemes ebben a késői órában. És erre a vidék is sokkal szebb — a miből ugyan édes keveset látunk — tevő hozzá nevével. — Kegyed bizonyára jól ismeri a vidéket. Majd elvezet úgy e az Alagúrához, a Kraszna partjára. Úgy szeretném látni a szent tavat, a hova a szűz leány csábitója elől begyrott. Úgy-e elvezet?

— El.

Par percig némán haladtunk egymás mellett. Az eshalmályban csak bizonytalanul lehetett kivenni az egyes tárgyakat. Bennünket elvaszlított a sötétség — s nekezz elburkolta gondolat-játékát.

El voltam ragadtatva még most is attól a jelenettől, melynek tanuja voltam. Ilyen aszony birtokában — gondolom — az élet valódi üdvösség lehetne, földöntúli lét, igaz gyönyörűség. Meg leven győződve, hogy ilyen rendkívül ter meszetet csak nyíltsággal lehet megközelíteni, elhatározom, minden tartózkodás nélkül kitarui szívemet.

„A mint annál a tanal leszünk, szólni fogok“ — gondoltam magamban. De a fa elmaradt mögöttünk és mi tovább haladtunk szó nélkül. A fiatal leány magaviselete lezárta ajkamat, elvette hangomat.

A hidhoz értünk és ő — egészen meglepkezve rólam — a vaskorláthoz támaszkodva, kihajolt, tekintetét a lassan hőmpölygő ezüst habokba mélyesztette. Nem mertem zavarni. Szemei hosszasan, álmatagon függtek a zajtalanul egymást kergető hullámokon. Majd elfordult és szempilláin könyvek csillogtak. Mire gondolt? Miű rejtélyes álmat láthatott végigjatszódni a futó habok hátán? Az én szememet is elborította a könyv. Nem bírtam a szívemem. Nehéz volt és tele színtűltig fajdalommal. Térdre rogytam.

— Haligasson meg!... Könyörgök, haligasson meg!... Az erdőben haligatva titokban imádtam önt, most imádni akarom nyíltan, büszkén, a világ előtt. Egymáshoz tartozunk; én kegyedhez, kegyed énhozzám. Szóljon, mit te gyek, a mi édes önének, a miért szeretni tudna.

Bamulva állott, ijedt tekintetét — mintegy segítséget keresve — jartatta végig a vidéken. A mennyire szeme eláthatott, nem mutatkozott egyetlen élő lény sem. Egyedül voltunk. Aztán önkénytelenül el akart tolni magától, de én megfogtam a kezét s beszéltem tovább.

Szenvedélyes hangom kissé megdőbentette, de hamar kibontakozott kabultságából.

És főlegyenesedett. Szeliden, gyöngéden tette könnyű kezét a vállamra, komoly hangon mondván:

— Feledje ezt az örülltséget. Soha sem gondolhatok önre, nem vagyok szabad. Önnek lesz majd szerető családja. Figyeljen ide... haligasson ream... ragaszkodjék ehhez a családhoz, szeresse egész lelkéből. Benne föl fogja lelui a valódi boldogságot... Igen... Higgyen nekem... engedelmekdjék nekem.

Egy szó, egy gondolat, egy mozdulat nélkül haligattam. Éreztem, hogy lehajol hozzám, finom szép kezeibe fogva forró tejemet — most is érzem a lüktető két hájátékomon az odatapadó kis kezét — s homlokomra nyugodt, tiszta csókot nyomott. Aztán eltűnt.

IV.

Barátom megtörölte verejtékes homlokát, félig kiszivott, elhamvadt szivarát eldobta s gyorsan végzé:

Másnap forróláza estem. Két hétig fektüdtem, s mikor fölkeltem, ideadták a Paula levelet, melyet másnap irt nekem. Fölbontva egy kis kék selyem szalaggal átkötött aranyzóke hajfürt esett ki belőle. A levél így szólt: „Ked-

ves barátom! Elutazom és kérem, ne keressen föl, ha találkoznék, ne ismerjen meg — hanem felejtsem el. Emlékkül egy hajfürtöt küldök. Örízze meg és családjá körében legyen nagyon, nagyon boldog. Én, a kinek boldogtalan volt a családi életem, tudom, mi az: boldognak lenni. Paula.“ Engedelmeskedtem. Soha sem kerestem föl, de a mig élt, minden este láttam, hallottam édes hangját és tudtam, hogy nekem énekel.

— Hát meghalt? — kérdém hirtelen.

— Ezelőtt két évvel — felelte tompa fajdalommal. — Szerettem és szeretem most is. És ez a szerelem édes, virágos, mert meg van benne az, a mi nélküli igazi szerelem, valódi boldogság nincsen: a poézis.

Aztán fölkeit és kalapját véve, kezét nyugtott, lassan, tompán mondván:

— Most már tudod e történetet. Köszönöm, hogy végig haligattál, de még egy kérésom van: zárd szivedbe és ne mond el senkinek.

V.

És én mégis — nem mondtam ugyan el — de leírtam.

Sz—sz.

Laptulajdonos: **NAGY FERENCZ**

Felelős szerkesztő: **HAKSCH LAJOS.**

Gabona-árjegyzék

Pécs szab. kir. városában 1890. évi november hó 15-én tartott hetivásárról.

Az árak métermázsánként számíttatnak.

Buzza	) őszi	—	frt	—	frt	—
	) tavaszi	—	—	—	—	—
Kéteszeres	) ó	—	—	—	—	—
	) új	7	50	7	50	40
Rozs	) ó	—	—	—	—	—
	) új	6	60	6	60	50
Árpa	) őszi	—	—	—	—	—
	) tavaszi	6	70	6	70	60
Zab	) őszi	—	—	—	—	—
	) tavaszi	6	60	6	60	50
Bükköny	) széna	—	—	—	—	—
	) új	—	—	—	—	—
Repeze	) ó	—	—	—	—	—
	) új	—	—	—	—	—
Kukoricza	) ó	—	—	—	—	—
	) új	6	—	5	—	90
Széna	) ó	—	—	—	—	—
	) új	2	40	2	40	—
Szalma	) ó	—	—	—	—	—
	) új	1	90	1	90	80

Kínálat: közép (mintegy 400 gabonakoosi velt a piacon).

H i r d e t é s e k :

Soda-viz

Kifőzés és **Pasteur-féle szűrő** által sterilisált, tehát teljesen bakterium-mentes vízből készítele folyton kapható

Sipőcz István

gyógyszerész

Soda-viz gyárában.

A t. cz. közönségnek egészségi szempontból lelkiismeretesen ajánlom a

borszéki kitünő ásványviz

használatát.

Bármily mennyiségben kapható nálam.

Berecz Károly

Pécs. Király-utca 6. sz.

Ház és vendéglő-eladás

Szigetvárott, a vasuti állomáson rég feuuálló

Molvay-féle vendéglő,

hozzá tartozó telkeivel együtt, szabad kézből eladó.

Bővebbet **Molvay Vinczénél** Szigetvárott.

Olcsó és jó tüzelőfa

10 frt

10 méter öl, vagyis **4 köbméter hasábfá** házhoz szállítva kapható

Pintér József

fakereskedésében.

Miert kedvelk annyira a **Horgony-Köépitő szekrényeket?**

Mert nem válnak értételekké egy néhány nap múlva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgálnak, és a hosszú időtartamot tekintetbe véve a legolcsóbb játékszerek. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánépítése a szülőknek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerűen kiegészíthető.

← A ki →

egy kevésbé értékes utánzás vétele által nem akarja maga magát megcsalni az utasítsa vissza minden szekrényt melynek csomagolásán czégnök valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony“ hiányzik. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

RICHTER F. AD. és tsa., BECS,
Nibelungengasse 4.

Pöstyén

az összes iszap és hévfürdő k

a télen át

is nyitva maradnak.

Szobák a fürdő szállodában hetenkint 2 frttól feljebb Gyógydíj nem fizetetik. Orvosok gyógykezelnék. Mindennemű felvilágosítást készséggel nyujt

A pöstyéni fürdői öbérlet.

Mindennemü vizi betegség

és annak utóbajai ellen egymint: sárgaság, bél- és hólyag-katarus, lélegzési nehézség, májbaj stb. ellen legjobb gyógyszer a hírneves

Hydropsin

(orvosok által ajánlva)

Grobstein Sée-gyógyszertárában

Gmunden-gyógyfürdőben,
Felső Ausztriában

egy palacknak ára használati utasítással együtt
1 frt., csomagolva 1 frt. 20 kr.

INFLUENZA

betegségnek kitűnő szolgálatot tesz a

„Margit“

gyógyviz.

(Magyar Selters.)

Haza! és külföldi orvosi tekintélyek, Seltersi-Gleichenbergi vizek helyett legjobb eredménnyel alkalmazták tüdő, gége és a gyomor hurutos bántalmainál, továbbá praeservatív-gyógyszernek bizonyult legközelebb Triest, Fiume és hazánkban a kólera megbetegedés ellen.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárólagos Édeskuty L. m. kir. és szerb kir. udv. ásványvíz-szállítórtól, Budapest

Ugyiszintén kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

A felséges királyi család kedvencz itala.

A

KRONDORFI SAVANYUVIZ

a t. cz. közönség figyelmébe ajánlatik, mint a létező legkitűnőbb savanyúviz, kitűnő borviz.

Nagyhatású gyógyital a lélegzési, emésztési és vizelet-szer-vek hurutos bántalmainál, általában mindazon esetekben, melyeknél orvosi rendelet szerint savanyúviz használandó.

Magyarországi főraktár:

BAUER LAJOS és TESTVÉRE

Budapest V. Arany János-utca 9.

Pécs és vidéke számára főraktár:

Grünhut és Hirschler uraknál
PÉCSETT.

Kapható minden fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Weisz Kálmán és Társa

varrógép-raktára

Pécs, Ferencziek-utca 24. sz.

Ajánlják nagy választéku és jegjobb szerkezetű **Singer** családi- és iparos-gépeit zsámoly-készülékkel, **Howe**, **Phönix**, **Monopol**, **Karika Lajos**, **Wheeler** és **Wilson**, **Anger** és **Cylinder**-varrógépeit.

5 évi jótállás mellett.

Tanítás díj nélkül. Egyes alkatrészek szintén kaphatók. Mindennemü ócska gépek becseréltetnek.

TAIZS JÓZSEF

SZÉCHENYI-TÉR 12. sz. **PÉCSETT**, NÁDOSY-FÉLE HÁZ.

A legmodernebb betűkkel és segédgépekkel felszerelt

KÖNYVNYOMDA és KÖNYVKÖTÉSZET.

Nyomtatványraktár.

Mindennemü

könyvnyomdai munkák,

mint pl. körlevelek, falragaszok,
árjegyzékek, számlák, fakturák, táblázatok,
nagyobb művek,

név- és czimjegyek, báli meghívók,
tánczrendek stb.

elvállaltatnak s gyorsan, csinosan és olcsón elkészítettnek.

Minden kiállításon a legmagasabb kitüntetés.

Elterjedve az egész Földgömbön.

Eddig fölülmulthatatlan!

Maager Vilmos-féle valódi tisztított

DORSMÁJOLAJ

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltek mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Egy üveg ára 1 frt és kapható a gyári raktárban Bécsben III. kerület Heumarkt

az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárában.

Pécsett kapható: Sipőcz István, Zsiga László, Erreth Janos és az Irgalmaskok gyógyszerárában; Reeh Vilmos, Spitzer fia és Köszl János kereskedésében

3., valamint

A bécsi zongora-készítők első iparszövetkezete

bejegyzett szövetkezet korlátlan felelősséggel.

Főraktár:

Budapesten, IV., vácz-utca 24. sz. alatt.

Üzletvezető: **CECELITS JÁNOS.**

Nagy választék

rövid szalon-, piccolo- és Mignon-zongorák, piano és harmoniumokban.

**Gyártelep: Bécsben, IV.,
Klagbaumgasse Nr. 3.**

Szálloda-átvétel.

Van szerencsém a n. t. közönségnek tudomására hozni, hogy **Pécsett, Király-utca 45. sz. alatti**

„MAGYAR KIRÁLY“-hoz

ezimzett, **kényelmes kávéházzal** összekötött, **szállodát** bérbe vettem, és azt **diszes külön étteremmel** bővíttem. Legközelebb a **kávéházi helyiségek** is a mai kor igényeinek megfelelőleg **átalakítottak.**

Támaszkodva sok évi működésemre, reményem, hogy helyben is sikertülni fog, az igen tisztelt vendégeim igényeit minden tekintetben kielégíteni, annál inkább, mint-hogy főbb törekvésem oda irányul, a vendégszobákban, étteremben valamint a kávé házban is izletes ételek, hamisítatlan italok, gyors és pontos szolgálat által, jutányos arak mellett, a teljes elismerést kiérdemelni.

Uj vállalatomat a n. t. közönségnek becses pártfogásába ajánlván, maradok

kiváló tisztelettel

Zsilinszky Lajos,

vendéglős.

616.
bv.1890. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közbírré teszi, hogy a pécsi kir. trvszék 5332/1890. számú végzése által pécsi egyesült külvárosi Takaréktár végrehajtató javára, Ugrosdy Adolf szederkényi lakos ellen 150 frt tőke, ennek 1890. évi ápril hó 24-ik napjától számitandó 6%, kamatai és eddig összesen 88 frt 49 kr. perköltés követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 740 frtra becsült uj fehér bor, pinczeszerek, és kocsikból álló ngóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a 4614/1890. sz. kiküldést rendelő végzés folytán **Pécsváradon a község háza udvarában** leendő eszközlésére **1890. évi december hó 13-ik napjának délelőtt 9 órája** határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az éritett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbbet ígérőnek becsáron alul is eladottni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában, megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pécsváradon, 1890. évi novemb. hó 14-ik napján.

Gyimóthy János,
kir. bir. végrehajtó.

12557.

tkv. 1890.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. trvénszék mint telekönnyv hatóság közbírré teszi, hogy Fullner János végrehajtónak Lönhardt Jösef és neje Bartok Katalin végrehajtást szenvedő elleni 150 frt. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtasi ügyében a szentlőrinczi kir. járásbíróóság területén lévő Göröcsöy község határában fekvő a göröcsönyi 31. sz. tjkönyvben felvett 23. sz. házra 405 frtban, s az 1. telekre 594 frtban ezenel megállapított kikáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi december hó 6-ik napján d. e. 9. órakor Göröcsöyben a község házában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikáltási árban alul is eladottni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%,át vagyis 41 forintot sé 59 frt. 40 krt készpénzben vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzött árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rundelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltanni.

Kelt a pécsi kir. törvénszék mint telekönnyvi hatóságnál 1890. évi augstus hó 21-ik napján.

Bogyay Pongrácz,
kir. törvszéki bíró.

ZSOLNAY IMRE butorraktára és műhelye

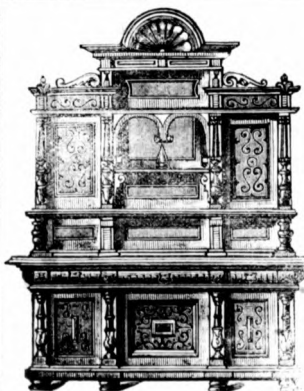
(tetemesen nagyobbitva)

PÉCSETT

Ferencziek-utca II. szám.

Nagy választékban teljes és stilszerű berendezett **alvó-, disz- és ebédülő-szobák**, mindennemű fa-, vas- és kárpitozott bútorok, képek, tükrök, függönyök, függönytartók, és minden e szakmába vágó cikkek.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **bútorvásárlások** nálam ép oly jutányosan eszközölhetők, mint Budapesten vagy Bécsben.

Csodák csodája.

„Eau de Cleopatra“ esodaviz és Cleopatra esoda arckenős az oszi magy. monarchia előkelő orvosai által megvizsgáltatott, a bőre teljesen ártalmatlannak de hasznosnak találtatott.

Rövid idő alatt eltávolít mindenféle bőrbajt, nevezetesen: szeplőt, májfoltokat, pattanásokat, szemölcsöket stb. Az arcnak késő korai egészséges fehér rózsás színt kölcsönös, az arcbőrűt pulitja, hosszabb használat után eltávolítja a ránczokat. Csak cimeremmel ellátott üvegek és dobozok a valódiak. Hamisítástól nagyon vigyázni kell.

Kapható utánvét mellett: Damjanich-utca 9. Tóth E.

Egy üveg vagy doboz ára: 1 frt 50 kr. Elárnsítók 30% előnyben részesülnek.

E. v. Tóth,

Budapest, VII. Damjanich-utca 9.

LE GRIFFON

a legjobb szivarkapapir

kapható AIT és BÖHM kereskedésében Pécssett.

Becsét vesztí

a legválasztékosabb étel is, ha nincs étvágyunk. Az étvágy gerjesztésére úgy mint minden nemű gyomorhajok ellen melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe:

Egгер díjjutalmazott Szódapasztiláit.

Kapható 30 kros eredeti dobozokban a monarchia összes gyógyszerertárában, valamint az **Egгер A. fia** gyógyszer kllönlegességi gyárában.

A „Nemzeti söröde“ éttermében

ma és minden szombaton

Farkas Sándor jól szervezett zenekara közreműködése mellett

disznótor rendeztetik,

mely alkalommal kapható:

1 kalbász,

1 véres-

1 májas-hurka

nemzeti salátával,

sertés harmonádi (elhött saposztával,

turós kaloska friss tojótövevel)

és ezt mindössze

csak 40 krajczárért.

Mindél számosabb látogatásért eszedezik

Féhn Károly,

vendégglós.

Budai külváros, Fő-utca 30. sz. alatt
az ugynevezett

„Kereszt korcsma“

a hozzátartozó helyiségekkel együtt 1891. év május 1-jétől bérbe adandó.

Értekezhetni **Katies Mátyás** házhely-tulajdonosnál.

Hollandi Életbiztosító Részvénytársaság

(Algemeene Maatschappij van Leventverzekering en Lyfente)

A M S T E R D A M B A N T.

Magyarországi képviselőség:

Budapesten, Koronaherczeg-utca 26. szám.

Igazgató:

Tolnay Lajos, miniszteri tanácsos, orsz. képviselő.

Vezerítőkár:

Stuller László.

A társaság a mai kornak megfelelő módozatokkal a legreálisabb alapokra van fektetve és kizárólag életbiztítással s annak külföldi ágaival foglalkozik é a legjobb statisztikai adatok szerint díjait a lehető legolcsóbbakra szállította le, mi által bókintézetei Európa minden nagyobb városában, sőt Afrika, Kelet-Indiában is általános felvirágzásban vannak s melányosság tekintetében egyhangú elismerésben részesülnek.

A magyarországi képviselőség a díjak, módozatok vagy egyéb bármilyen kérdésre a legkészségesebben szolgál felvilágosítással.

A téli idényre!

Legfinomabb **Jamaika-Ananas-Rum**, valódi **francia** és **magyar** gyártmányu **Cognac**, ó **szirmiai zárdá Silvorium** 1834. és 1874-ik évről, **zamatós orosz tea**, **tea-sütemények**, **csemegék**, **déli gyümölcsök**, mindenkor **lyiss**

kolozsvári husos szalonna,

úgy laibachi savanyított **répa** és **káposzta**, nemkülönbén mindennemű **ásványvizek** friss töltésben kaphatók

Lill István

füszer-, csemege- és ásványviz-kereskedésében
Pécssett, fő-utca 6. sz.

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

Hogy tisztelt vevőim többszöri tudakozódásának eleget tegyek, elhatároztam, hogy

ezüst, arany, ékszer és órarakarámmal kapcsolatban

legjobb minőségű alpacca (china) ezüst árúkat

is raktáron tartcsak.

Raktárámban nagy választékban kaphatók **evőkészletek**, **gyertyatartók**, **czukorszelenccék**, **asztaldiszkek**, **cezet** és **olajtartók** stb. stb. a legolcsóbb gyári árakon.

Gazdag és nagy választéku raktárámban, hol 30 krért már valódi ezüst- és 1 frt 40 krért valódi aranytárgyak kaphatók, módjában a t tisztelt közönségnek, igen alkalmas

karácsonyi és ujévi ajándékokat

beszerezni

Mint eddig úgy ezentúl is mindennemű ezüst-, arany ékszerék és órák **készítését és javítását jutányos árak mellett jól és pontosan** eszközlök, **serlegeknek** és más tárgyaknak tűzzel és galvanikai úton való aranyozására vagy ezüstözésére is vállalkozom.

Nagyrabecsült vevőimnek ízetlen **25 éves** fennállása ideje óta tanusított szives bizalmat lelkiismeretes eljárással továbbra is megtartani ígyeksem és kérem, hogy ártum olcsóságáról személyesen meggyőződni, engem becses megrendeléseikkel megtisztelni sziveskedjenek.

Tisztelettel

Engeszer Miklós,

ékszerész

Pécssett, Király-utca 6. sz. a „Hajó“ szálloda átellenében.